

שני דיני פרק שלשה עשר כתובות

קו.

עין משפט נר מצוה

א מיי פכ"א מהל' סנהדרין הל' ו פ"ו מהל' ת"מ הל' י סמג לאין קט טושי"ע ח"מ סי' טו סעי' א ובהג"ה וסעי' ב: י"א ב ג ד מיי פ"ד מהל' שקלים הל' ד: י"ב ה מיי שם הל' ז: י"ג ו ד מיי שם הלכה א: י"ד ה מיי שם הלכה ד:

תוספות ר"ד

אחתיה קמיה אמר האי עשה והאי עשה עשה דכבוד תורה עדיף סלקיה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דחזי בעל דיניה הכי איסתתים טענתיה. רב ענן הוה רגיל אליהו דהוה מתני ליה סדר אליהו כיון דעביד הכי לא אתא יתיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא ואפ"ה הוה מבעית הוי יתיב בתעניתא ומתני דאמרי סדר אליהו רבה וסדר

האי עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לדקי': **עשה דכבוד תורה.** דיניה דהאי גברא דהוא עשה דליכא כבוד תורה דרב ענן זהדיה עדיף: **סדר אליהו רבה.** שלמד חוץ למצוה. סדר אליהו וזוטא שלמד בתוך המצוה: **הוא ריטחא.** כעס של מקום וזה רעב לעולם: **די מיפטרי.** תלמידיו ממנו לעמוד

מבית המדרש: הוה פיישי גביה. אורכי שלחנו תרי אלפים ומאתים דכתיבי עשרים לחם ולחם כבורים הא עשרים וחד וכרמל הרי עשרים ומתניין וכל אחד לפני מאה איש הרי תרי אלפיין ומאתים: **בגליסר אמוראי.** השומעין מפיו ומשמעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאחר ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: **וכפי ליה ליומא.** מחפיל את החמה ובורים ניכר בל"י: **מגיה ספרים.** של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה: **משום אל תשכן בהליך עולה** ורלו בית דין שהיו מתמללין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לך: בית אבטינס וזית גרמו במסכת יומא (דף נה:). **בדצית.** פרכות שכנגד הפתחים לדגישותא עבדי ואיני תחת צנין אל כל זורח צנין כגון פרכות המגדלות צין היכל לקדיש שהיו במקדש שני במקום אמה טרקסין שעשה שלמה בצנין ראשון ואנשי הגולה עשו את היכל גבוה מאלד ולא יכול צנין צעזבי אמה להתקיים בגובה כזה) ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקלרים את היכל או את קדשי הקדשים ועשו שתי פרכות וזיניהם אמה כדאמרין במסכת יומא (דף נא:). **ואותן פרכות נעשו מקדשי צדק הצית:** ז' שערים. לעזרה: **שטים בדצית.** תחת אמה טרקסין: **ושטים נגדן צעניה.** להבדיל צין עליות היכל לעליות קדשי הקדשים וגם הן במקום אמה טרקסין: **המגדלות צניהן לפרה.** בחצרות הצנויות בסלעים צירושלים ותחתיהם חלל מפני קבר התבוס כדתן במס' פרה (פ"א משנה ג) ומיייתין לה בצדק הישן תחת המטה (סוכה דף כא). **וצאין נשים עוברות ויולדות** שם ומגדלות שם צניהם ללזרתי פרה אדומה לעסוק בשריפתה ומילוי מימיה ולהזות כל שצעה על כהן השורפה כדאמרין במסכת יומא (דף ז:). **ומעלה זו עשו לה להתעסק** בה תימוקות שלא נטמאו מימיהם מפני שזולו זה לעשותה בטבול יוס דתנאין) מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להזיל מלצן של זדוקין שהיו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית: **נשים יקרום.** עשירות: **מפרינסום.** בלבוש וקסות: כלי

תורה אור השלם

1. יאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש ויאמר הן לעם ויאבדו כי כה אמר ה' אבל ודוותר: מליכס ב ד מ

הגהות הב"ח

(א) גמ' צ' צב"ה. י"ב פי רש"י בגמ' י"ב צ' דבר הלא המילה המבדלת בין הקדש ובין קדש הקדשים: (ב) תוס' ד"ה שצעה כו' מנחה הוה ואיכא וז"ל דאמר שבעה הוה ואיכא מנח' דלמח' המשה וכו': (ג) בא"ד הן תנאי מברייתא ממתיני דמדות כו':

מוסף רש"י

שבעה כנגד שבעה שערים. שצעה לשבעה שער העזרה (יומא ד:). שטים בדצית. במקום אמה טרקסין ושטים כנגדן בעליה. לחן צין עליות היכל לעליות צית קדשי הקדשים (סו:).

והיינו דאמרין סדר אליהו רבה וסדר אליהו וזוטא. א"ר לפי שהפסיק בלמודו לרב ענן חלקו לשני סדרים וצפעת ראשון למד ממנו יותר מן הארבע ידות קרי לראשון סדר אליהו רבה ולתלמידי קרי וזוטא: **במבקריו מומיין שבירושלים היו נוטליין שברן.** תימנה דתתן בצבורות פרק עד כמה

האי עשה והאי עשה ^אעשה דכבוד תורה עדיף סלקיה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דחזי בעל דיניה יקרא דקא עביד ליה איסתתם טענתיה: **רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה דהוה מתני ליה סדר דאליהו כיון דעביד הכי איסתלק יתיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא כי אתא הוה מבעית ליה בעותי ועבד תיבותא ויתבי קמיה עד דאפיק ליה סידריה והיינו דאמרי סדר דאליהו רבה סדר אליהו וזוטא בשני דרב יוסף הוה ריתחא אמרי ליה רבנן לרב יוסף ליבעי מר רחמי אמר להו השתא ומה אלישע דכי הוה רבנן מיפטרי מקמיה הוה פיישי תרי אלפיין ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי רחמי אנא איבעי רחמי וממאי דפיישי הכי דכתיב י' ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאי לפני מאה איש אילימא דכולהו לפני מאה איש בשני בצורת טובא הוה אלא דכל חד וחד קמי מאה איש כי הוה מיפטרי רבנן מבי רב הוה פיישי אלפא ומאתן רבנן רב הונא הוה ריש בתלירי אמוראי כי הוה קיימי רבנן ממתיתא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיתא דרב הונא בבלאה כי מיפטרי רבנן מבי רבה ורב יוסף הוה פיישי ארבע מאה רבנן וקרו לנפשיהו יתמי כי הוה מיפטרי רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוה פיישי מאתן רבנן וקרו נפשיהו יתמי דיתמי ^בא"ר יצחק בר דיפיא א"ר אמי במבקריו מומיין שבירושלים היו נוטליין שברן מתרומת הלשכה אמר רב יהודה אמר שמואל ^גת"ח המלמדיו הלכות שחיטה לכהנים היו נוטליין שברן מתרומת הלשכה אמר רב גידל אמר רב ת"ח המלמדים הלכות קמיצה לכהנים נוטליין שברן מתרומת הלשכה אמר רב בר חנה אמר ר' יוחנן המגיה ספרים שבירושלים היו נוטליין שברן מתרומת הלשכה אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרכות נוטלות שברן מתרומת הלשכה י' ואני אומר מקדשי ברך הבית הואיל ופרכות תחת בנין עשויות מיתבי נשים האורגות בפרכות ובית גרמו על מעשה לחם הפנים ובית אבטינס על מעשה הקטרת כולן היו נוטלות שברן מתרומת רבי זירא אמר רב ^דשלשה עשר פרכות היו במקדש שבעה שערים אחד לפתחו של היכל ואחד לפתחו של אולם ^הב' בדביר ב' כנגדן בעליה: ^ות"ר הנשים המגדלות בנין לפרה היו נוטלות שברן מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן בעא מיניה רב הונא מרב כלי**

(דף טו: ושם) הנוטל שכל להיות רואה בצורות אין שומטין אותן על פיו וי"ל כמו שתרמתי למעלה ועוד דתתם דוקא בצבורות שיש לחוש שמא משום שכר יתירו אל כל הכא מיירי בצדיקת מומי שאר קדשים והכי איתא צשיליה פרק התרומה בשקל' (דף י:). דלמח' מבקר מומי קדשים נוטלים שברן מתרומת הלשכה: **במלמדיו הלכות קמיצה.** והא דלא חשיב הלכות מליקה שצבול הלכות שמיטה הן: **שבועה כנגד ז' שערים.** לשבעה שערי עזרה קאמר אומר רבי דס"ל כמנח' דמתני' דמס' מדות צפ"ק (משנה ד) דתנן ז' שערים היו בעזרה ג' בצפון וג' בצדקת ואלה צמורח והא דתנן התם לעיל בשלשה מקומות והכנים שומרים כו' על חמשה שערי העזרה כו' צמח צפ"ק (דף י:). פריך להו ומשני אביי תרי מנייהו לא צעי שימור ורצא משני תנאי הלא דתניא אין פוחתין [ומג' גזרין ח' אמרנן רבי נתן אומר אין פוחתין מיי"ג גזרין כנגד י"ג שערים דל חמשה דהר הצית פשו להו דתניא אלו ח' לעזרה אלמלא ליהא תנא תנא דלאר ממניא הוה ^א ואיכא תנא דלאר חמשה הוה תימנה אמאי מיימיה רבא הן תנאי ^ב ממתניתין דמדות היה יכול להצית דתנן התם צפ"ק שני (משנה ו) שלש עשרה השתחוואות היו שם אצא יוסף בן חנן אומר כנגד י"ג שערים ועוד תימנה דהרי ח' מחלוקת רביעי דעל כרחין להווא תנא דס"ל ד"ג שערים היו בעזרה לא מלי למימר דקצבר ח' ודל חמשה דהר הצית דהא מפרש התם שמש של אותן שערים ואין מוזכרין אפי' אחד מאותן שערים דהר הצית המפורש צפ"ק דמדות שני שערי חולדה מן הדרום וקיפוטוס מן המערב ועדי מן הצפון שער מזרחי ששן הצירה עליו זורה ואומר ר"מ ללעולם ס"ל להווא תנא דז' שערים היו בעזרה והא דחשיב י"ג היינו עם השערים הקטנים דהכל חשיב מדע דהא חשיב פישפישין שהיו לשער נקוור אצל גדולים לא היו בעזרה אלא ז' והן אותן המפורשים צפ"ק והמעניין שם ימלא לשער הקרבן דפ"ק הוא שער הצבורות דפ"צ ואותן י"ג שערים דמדות שנויים נמי במסכת שקלים כל אותה משנה ממש צפ"ק שפירות אצל אין שני בה אצא יוסף בן חנן כמו ששנו במס' מדות ובגמרא דירושלמי קאמר מתני' אצא יוסף בן חנן דקאמר כנגד י"ג שערים ללרנן ז' שערים הוה בעזרה דעתייהו לרנן היכן היו השתחוואות האלו כי היא דתנינן תמן י"ג פרכות היו בה שפרצו שערים מאי קמתמה כנגד מי הוה השתחוואות אינה נמי מודו דעם הקטנים היו שלשה עשר כדפרישית ואומר רבינו תם כיון דלא חשיבי צענייהו כל כך שיקראו אותם שערים אין נראה שיהא השתחוואות כנגדם אצל אצא יוסף בן חנן קרא אותם שערים. מ"ר:

הלשכה יתם ברבבי דאמר

היו במקדש שני שבעה כנגד שבעה שערים אחד לפתחו של היכל ואחד לפתחו של אולם ^הב' בדביר ב' כנגדן בעליה: ^ות"ר הנשים המגדלות בנין לפרה היו נוטלות שברן מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן בעא מיניה רב הונא מרב כלי

מלכי יון וחזרו וגדרום וגזרו כנגדם י"ג השתחוואות ואם תאמר לרנן נמי שצעה השתחוואות אינה נמי מודו דעם הקטנים היו שלשה עשר כדפרישית ואומר רבינו תם כיון דלא חשיבי צענייהו כל כך שיקראו אותם שערים אין נראה שיהא השתחוואות כנגדם אצל אצא יוסף בן חנן קרא אותם שערים. מ"ר: